

Warszawa, 2 czerwca 2022 r.

Prof. dr hab. Ewelina Nojszewska
Katedra Ekonomii Stosowanej,
Kolegium Zarządzania i Finansów
Szkola Główna Handlowa w Warszawie

**Recenzja osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w
rozwój dyscypliny ekonomia i finanse**

**przede wszystkim w postaci monografii naukowej oraz istotnej
aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni,
instytucji naukowej w szczególności zagranicznej**

dr Sylwii Nieszporkiej

w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego

1. Podstawy formalne recenzji

Podstawa formalna sporządzenia niniejszej recenzji wynika z decyzji Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie dotyczącej powołania mnie w skład komisji habilitacyjnej dr Sylwii Nieszporskiej i powierzenia mi funkcji recenzenta z dnia 7 kwietnia 2022 r. Postępowanie habilitacyjne zostało wszczęte 13 grudnia 2021 r. w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Podstawą prawną oceny osiągnięć naukowych Kandydatki ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego są art. 219-221 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478 z późn. zm.), a w zakresie kryteriów branych pod uwagę przy tej ocenie – art. 219 wspomnianej ustawy. Dokumentację i materiały dotyczące przedmiotowego postępowania habilitacyjnego otrzymałam 25 kwietnia 2022 r.

2. Podstawowe dane o przebiegu pracy naukowej i karierze zawodowej

Dr Sylwia Nieszporska uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii w 2006 r. na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Do chwili obecnej od 1 października 1997 r. jest Ona pracownikiem badawczo-dydaktycznym w Katedrze Ekonometrii i Statystyki Politechniki Częstochowskiej w tym od 1 grudnia 2006 r. na podstawie mianowania w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku adiunkta.

3. Ocena osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse

Na dorobek naukowy składają się następujące osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse:

1/ monografia naukowa: Sylwia Nieszporska, *Rynek zdrowia seniorów*, PWE, Warszawa 2021

Starzenie się społeczeństwa i wynikające stąd problemy zdrowotne w konfrontacji z ograniczeniem budżetowym przede wszystkim publicznego płatnika, a także z wielkością dochodów seniorów, stanowi wyzwanie dla ochrony zdrowia, w tym dla opieki pielęgnacyjno-opiekuńczej, na której skoncentrowała się analiza ilościowa Autorki. Ponieważ niestety w Polsce seniorzy nie mają zabezpieczonego bezpieczeństwa zdrowotnego, a na dodatek – na co zwrócono uwagę w monografii – przy poszanowaniu ich godności, Habilitantka postawiła sobie za cel główny zbadanie popytu na świadczenia długoterminowe. Tak więc najpierw oceniła możliwą podaż takich świadczeń, a następnie przy wykorzystaniu narzędzi ekonometrycznych oszacowała popyt na nie – także i prognozowany. Przy realizacji celu głównego posłużyła się trzema celami szczegółowymi, a mianowicie: -/ sformułowała diagnozę głównych problemów zdrowotnych seniorów i ocenę stopnia ich zaspokojenia, a szczególnie w zakresie opieki pielęgnacyjno-opiekuńczej; -/ dokonała przeglądu systemowego zabezpieczenia zdrowia w Polsce i na świecie; -/ zaproponowała modele popytu na opiekę długoterminową dla Polski posługując się narzędziami i metodami współcześnie wykorzystywanymi w analizach światowych. Weryfikowana przez Autorkę główna hipoteza badawcza brzmi następująco: *struktura polskiego rynku usług medycznych ukierunkowanych na starszego pacjenta nie przyczynia się do zaspokojenia jego potrzeb zdrowotnych i nie reaguje zwiększeniem swego*

potencjału podażowego na zmiany demograficzne. Dodatkowo sformułowano dwie hipotezy szczegółowe: -/ systemowe zabezpieczenie zdrowia seniorów polskich nie jest wystarczająco skuteczne w realizacji ich potrzeb zdrowotnych; -/ modele ekonometryczne są skutecznym narzędziem szacowania przyszłego popytu na świadczenia opieki długoterminowej.

Na monografię składa się pięć rozdziałów, z których pierwsze trzy stanowią wnikliwy przegląd literatury będąc szerokim i klarownie napisanym tłem dla badań własnych. I tak w rozdziale pierwszym uwaga została skoncentrowana na gerontologii, a szczególnie na procesach odbywających się wśród seniorów, które określają ich pozycję i status społeczny. W rozdziale drugim przedstawiono działanie systemów ochrony zdrowia przede wszystkim polskiego, a poza tym niemieckiego, amerykańskiego i brytyjskiego ze szczególnym uwzględnieniem opieki długoterminowej, a także podmiotowości i godności senioralnych pacjentów. Trzeci rozdział poświęcony jest kreowaniu przez seniorów rynku świadczeń zdrowotnych i ich oddziaływaniu na strategię tego sektora. Rozdział czwarty poświęcony jest metodom i sposobom pomiaru popytu seniorów na te świadczenia oraz jego determinantom, a także bazom odpowiednich danych niezbędnych do analizowania problemu. Przeglądy literatury w przedstawionych rozdziałach mają charakter autorski i zostały przeprowadzone z punktu widzenia realizacji celów i weryfikacji hipotez. Jednakże to rozdział piąty stanowi wartość dodaną Habilitantki, gdyż wykorzystwała w nim dane publiczne do modelowania popytu seniorów na świadczenia długoterminowe - opieki pielęgnacyjno-opiekuńczej w Polsce. Popyt został zbadany przy wykorzystaniu prób przestrzenno-czasowych. Autorka zbudowała, oszacowała i zweryfikowała dwa rodzaje modeli, a mianowicie model panelowy oraz model systemów szarych. Następnie modele te posłużyły do stworzenia prognoz liczby pacjentów w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych w poszczególnych województwach. W zakończeniu Autorka zawarła wnioski wynikające z weryfikacji postawionych hipotez.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że cała monografia, a w szczególności wyniki i wnioski wynikające z analizy polskiej ochrony zdrowia skoncentrowanej na seniorach, stanowią źródło wiedzy do wykorzystania w realizowanej polityce zdrowotnej i zdrowiu publicznym przede wszystkim dotyczących seniorów.

Ponadto analizy habilitantki stanowią wkład w ekonomię zdrowia, a szczególnie jej część poświęconą badaniom polskiej ochrony zdrowia. Analiza ilościowa – w moim odczuciu – jest zbyt rzadko wykorzystywana przez badaczy, a przedłożona monografia udowadnia, że oba rodzaje wykorzystanych modeli (model panelowy z efektami ustalonymi a także model

systemów szarych) są bardzo przydatnym narzędziem w ocenie popytu na świadczenia placówek pielęgnacyjno – opiekuńczych oraz oczywiście innych problemów badawczych.

Monografia napisana jest w uporządkowany sposób klarownie przekazując zawarte w niej treści. Jej zaletą jest szerokie tło służące do przedstawienia wyników analiz ilościowych. Nie tylko chodzi o przedstawienie systemów ochrony zdrowia, ich struktury i uwzględnienia leczenia seniorów, ale o zwrócenie uwagi na kwestie etyczne, moralne i filozoficzne związane z podmiotowym podejściem do senioralnych pacjentów i poszanowanie ich godności.

Reasumując, recenzowaną monografię wskazaną przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, oceniam jako interesujące i wartościowe opracowanie naukowe. O jej oryginalności naukowej, a w rezultacie – znacznym wkładzie twórczym dr Nieszporskiej w rozwój dyscypliny naukowej *ekonomia i finanse*, przesądzają zaproponowane w niej autorskie i bardzo wnikliwe podejście do analizy problemu badawczego. Recenzowana monografia naukowa nie tylko porządkuje i systematyzuje dotychczasową wiedzę dotyczącą analiz popytu na świadczenia długoterminowe, ale również ją poszerza i wzbogaca o wyniki i wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy ilościowej.

2/ artykuły naukowe:

-/ Nieszporska S., *Priorities in the Polish health care system*, The European Journal of Health Economics, 18:1-5, 28 September 2016, s. 1-5

System ochrony zdrowia w Polsce, jak i w każdym innym kraju, jest zdeterminowany specyficznymi czynnikami o charakterze krajowym jak gospodarka, historia, uwarunkowania prawne i wiele innych. Biorąc pod uwagę tę specyfikę Autorka jako cel napisania artykułu wyznaczyła sobie przedstawienie najważniejszych czynników wpływających na funkcjonowanie polskiej ochrony zdrowia. Uwzględniła również zmiany, jakie były dokonywane w uwarunkowaniach tego funkcjonowania po reformie z 1999 r. i do jakich doprowadziło to skutków. Zwróciła uwagę na następujące sfery oddziaływania: struktura i organizacja systemu, prawne podstawy, finansowanie świadczeń, status zdrowotny Polaków i jakość świadczeń. Nowatorstwo takiego podejścia do analizy polega na wskazaniu jej wielopłaszczyznowości dokonywanych ocen. Autorka pokazała złożoność systemu ochrony

zdrowia, a także jego oddziaływanie na inne sektory gospodarki, a przede wszystkim na wszystkich interesariuszy.

-/ Nieszporska S., Bielecki A., *Analysis of Healthcare Systems by Using Systematic Approach*, Hindawi Complexity, Volume 2019, Article ID 6807140, 12 pages

Ponieważ systemy ochrony zdrowia nie funkcjonują w sposób gwarantujący osiągnięcie skuteczności klinicznej i efektywności ekonomicznej, to Habilitantka wraz ze Współautorem wykorzystwała podejście systemowe i metody cybernetyczne do określenia ulepszonych sposobów organizacji i realizowanych strategii w tych systemach. Celem wyznaczonym w artykule jest analiza różnych rodzajów systemu ochrony zdrowia przy wykorzystaniu: teorii systemów wieloagentowych, teorii systemów autonomicznych i teorii gier. Dzięki takiemu podejściu do analizy Autorzy wykazali, że można określić specyficzne własności systemu, jak poziom autonomii czy rozproszenie energii. Zastosowana metoda umożliwiła określenie poszczególnych dysfunkcji oraz ich przyczyn, co potencjalnie umożliwia poprawę efektywności i skuteczności systemu. Autorzy poszli krok dalej i zaproponowali autorski, optymalny system ochrony zdrowia.

-/ Nieszporska S., Bielecki A., *The proposal of philosophical basis of the healthcare system*, *Medicine, Health Care and Philosophy*, 20(1), 23-35, 2017

Jednym z aspektów, na które Habilitantka wraz ze Współautorem zwraca uwagę w swoim dorobku naukowych jest sposób podejścia do pacjentów, a szczególnie seniorów – podmiotowy z poszanowaniem ich godności. Jest to wyjątkowa wartość jej publikacji. W przedkładanym artykule skoncentrowała się na podstawach filozoficznych i wartościach etycznych głoszonych przez najliczniej wyznawane religie. Dzięki temu sformułowano wartości, na których powinno być oparte funkcjonowanie ochrony zdrowia – także z uwzględnieniem standardów postępowania medycznego - oraz od strony ekonomicznej, socjologicznej, prawnej. Konfrontacja zasad z ich stosowaniem współcześnie pokazała dysfunkcyjność systemów ochrony zdrowia.

Recenzowane artykuły wskazane przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe oceniam jako ważne i wartościowe publikacje naukowe. Są one oryginalne i stanowią wkład w badania nad funkcjonowaniem ochrony zdrowia i ekonomię zdrowia. Warto podkreślić

szerokie spektrum zainteresowań badawczych od analiz ilościowych, przez analizy ekonomiczne, po rozważania etyczne i filozoficzne.

Reasumując:

Recenzowaną monografię oraz trzy artykuły wskazane przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, oceniam jako wartościowe, ważne z teoretycznego i empirycznego punktu widzenia opracowania naukowe. W moim odczuciu spełniają one wymagania ustawowe.

4. Wykazanie się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Habilitantka jest autorką 38 publikacji w języku polskim (w tym 34 samodzielnie napisanych) i 9 w języku angielskim (w tym 4 samodzielnie napisane) po uzyskaniu stopnia doktora. Są to: monografia, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe, materiały konferencyjne i fragmenty w książkach. Była członkiem redakcji naukowej monografii. Uczestniczyła w 17 konferencjach ogólnopolskich (w tym w 15 z samodzielnym referatem) oraz w 3 konferencjach międzynarodowych w języku angielskim jako współautorka referatów. Ponadto brała udział w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych. Uczestniczyła w projekcie realizowanym w ramach Programu Kapitał Ludzki Człowiek. Jest członkiem PTE. Odbyła staż naukowy w AGH w Krakowie. Zrecenzowała 8 artykułów napisanych w języku polskim i angielskim, a także 4 rozdziały w monografiach. Współorganizowała 2 konkursy matematyczne dla zespołów szkół.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych jej sumaryczny impact Factor wyniósł 6,470, a liczba cytowani (bez autocytowań) to: wg Scopus – 20; wg Google Scholar – 52; wg Web of Science – 20. Dzięki temu wskaźnik Hirsza wyniósł: wg Scopus; 3 wg Google Scholar; 2 wg Web of Science. Do 2018 r. liczba punktów MNiSW wyniosła 212, a w latach 2019-2021 – 180.

Biorąc pod uwagę liczbę publikacji, ich strukturę, a także liczbowe wskaźniki, pozytywnie oceniam dorobek naukowy Habilitantki (nie jest to kryterium zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478 z późn. zm.).

5. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzujące naukę

Habilitantka zajmowała osiem stanowisk organizacyjnych w szkolnictwie wyższym. Sześciokrotnie brała udział we współtworzeniu specjalności. Otrzymała osiem nagród. Wypromowała osiem prac licencjackich i dwie magisterskie, a także zrecenzowała cztery prace dyplomowe. Prowadziła trzy rodzaje zajęć w języku angielskim i 15 w języku polskim. Przeprowadziła także sześć różnych działań na rzecz popularyzacji nauki.

Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę Habilitantki oceniam pozytywnie (ponownie nie jest to kryterium zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478 z późn. zm.).

OCENA KOŃCOWA

Ocena wszystkich elementów, składających się na końcową ocenę, jest pozytywna. W szczególności pozytywnie oceniam użyteczność dorobku dla polityki zdrowotnej i zdrowia publicznego, a także dla ekonomii zdrowia.

W konkluzji stwierdzam, że dr Sylwia Nieszporska spełnia kryteria zarówno merytoryczne, jak i formalne w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Tym samym rekomenduję nadanie dr Sylwii Nieszporskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Nieszporska